

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO VANJSKIH
I EUROPSKIH POSLOVA

GODIŠNJE IZVJEŠĆE

**IZVOZ ROBE S DVOJNOM NAMJENOM
U 2019. GODINI**

GODIŠNJE IZVJEŠĆE U 2019. GODINI

Sadržaj

UVOD	1
GODIŠNJE IZVJEŠĆE U 2019. GODINI	3
ZAKONODAVNI OKVIR KONTROLE IZVOZA ROBE S DVOJNOM NAMJENOM U RH	4
RASPRAVA O MODERNIZACIJI SUSTAVA IZVOZNE KONTROLE	5
SURADNJA NA PODRUČJU IZVOZNE KONTROLE	10
MEĐUNARODNA SURADNJA	10
SURADNJA S INDUSTRIJOM	12
PROGRAM UNUTARNJE USKLAĐENOSTI	13
MEĐUNARODNI UGOVORI I REŽIMI	15
KONTROLA IZVOZA ROBE S DVOJNOM NAMJENOM U RH	20
VRSTE DOZVOLA I POTVRDA	21
INDIVIDUALNA IZVOZNA DOZVOLA	21
GLOBALNA IZVOZNA DOZVOLA	22
DOZVOLA ZA PRIJENOS UNUTAR EU	22
DOZVOLA ZA PRUŽANJE BROKERSKIH USLUGA	22
DOZVOLA ZA PRUŽANJE TEHNIČKE POMOĆI	23
DOZVOLA ZA POSEBAN PROVOZ	23
MEĐUNARODNA UVOZNA POTVRDA	23
POTVRDA O PRIJAVI ZA KORIŠTENJE OPĆE IZVOZNE DOZVOLE UNIJE	23
POVJERENSTVO ZA NADZOR ROBE S DVOJNOM NAMJENOM	24
POSTUPCI IZDAVANJA DOZVOLE	25
POPIS ROBE S DVOJNOM NAMJENOM	27
REZULTATI KONTROLE IZVOZA U 2019. GODINI	31
PRILOZI	42

GODIŠNJE IZVJEŠĆE U 2019. GODINI

UVOD

Sustav kontrole izvoza predstavlja skup zakona, načela i propisa koji upravljaju izvozom strateške robe kao način promicanja nacionalnih sigurnosnih interesa i ciljeva vanjske politike države. Republika Hrvatska uspostavila je sustav nadzora izvoza robe s dvojnomo namjenom početkom 2005. godine, donošenjem Zakona o izvozu robe s dvojnomo namjenom.

Članstvom u Europskoj uniji, u Republici Hrvatskoj započela je primjena Zajedničke trgovinske politike Europske unije, što uključuje i propise o nadzoru robe s dvojnomo namjenom. U Europskoj uniji, nadzor robe s dvojnomo namjenom reguliran je Uredbom Vijeća (EZ) br. 428/2009 od 5. svibnja 2009. o uspostavljanju režima Zajednice za kontrolu izvoza, prijenosa, brokeringa i provoza robe s dvojnomo namjenom (preinačena) (SL L 134, 29.5.2009.), s izmjenama, kojom se utvrđuje režim Zajednice za kontrolu izvoza, prijenosa, brokeringa i provoza robe s dvojnomo namjenom (u daljnjem tekstu: Uredba Vijeća (EZ) br. 428/2009). Uredba je obvezujuća i direktno primjenjiva u svim državama članicama Europske unije, dok se nacionalnim propisima utvrđuju nadležna tijela za izdavanje dozvola i provođenje nadzora, te propisuju kazne.

Zakon o nadzoru robe s dvojnomo namjenom (NN 80/11 i 68/13) omogućuje direktnu primjenu Uredbe Vijeća (EZ) br. 428/2009 u Republici Hrvatskoj.

Roba s dvojnomo namjenom je roba, uključujući računalne programe i tehnologiju, koja se može koristiti kako u civilne, tako i u vojne svrhe, te roba koja može biti upotrijebljena u neeksplozivne svrhe, ali i koja na bilo koji način može pomoći u proizvodnji nuklearnog oružja ili drugih nuklearnih eksplozivnih naprava.

Nadzor izvoza robe s dvojnomo namjenom ima važnu ulogu u sprječavanju širenja oružja za masovno uništenje koje danas predstavlja veliku prijetnju regionalnoj i svjetskoj sigurnosti.

U borbi protiv terorizma i širenja oružja za masovno uništenje veliki broj zemalja uspostavio je i unaprijedio zakonske i institucionalne okvire nacionalnih sustava nadzora izvoza robe i tehnologije s dvojnomo namjenom. Uvođenjem sustava nadzora pridonosi se neširenju oružja za masovno uništenje u svijetu, borbi protiv terorizma, te globalnoj i regionalnoj sigurnosti, uz istovremeno omogućavanje obavljanja legitimne trgovine. Republika Hrvatska, primjenom sustava nadzora izvoza robe s dvojnomo namjenom, usklađuje sustav nacionalne sigurnosti i vanjske politike s ekonomskim interesima.

Na taj način izvozna kontrola doprinosi i provedbi Nacionalne strategije i Akcijskog plana za suzbijanje širenja oružja za masovno uništenje, kroz jačanje nacionalnog sustava prevencije. Nacionalnu strategiju i Akcijski plan Vlada Republike Hrvatske usvojila je na sjednici održanoj 10. siječnja 2013. godine.

Nadležno tijelo za izdavanje dozvola za robu s dvojnomo namjenom je Ministarstvo vanjskih i europskih poslova.

GODIŠNJE IZVJEŠĆE U 2019. GODINI

GODIŠNJE IZVJEŠĆE U 2019. GODINI

Sukladno obvezama iz Zakona o nadzoru robe s dvojnomo namjenom (NN 80/11 i 68/13), Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, dužno je izraditi, do 30. travnja tekuće godine, godišnje Izvješće o izvozu robe s dvojnomo namjenom za prethodnu godinu i dostaviti ga Vladi Republike Hrvatske.

Godišnje izvješće o izvozu robe s dvojnomo namjenom sadrži informacije o zakonodavnom okviru kontrole izvoza robe s dvojnomo namjenom, o izdanim, realiziranim i odbijenim dozvolama za robu s dvojnomo namjenom, te druge relevantne informacije vezane za sustav kontrole izvoza u Republiku Hrvatsku te Europsku uniju.

S obzirom da je primjena Zakona o nadzoru robe s dvojnomo namjenom započela 1. srpnja 2013. godine, danom ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju, ovo je sedmo izvješće koje Ministarstvo vanjskih i europskih poslova dostavlja Vladi Republike Hrvatske.

ZAKONODAVNI OKVIR KONTROLE IZVOZA ROBE S DVOJNOM NAMJENOM U RH

Članstvom u Europskoj uniji, Republika Hrvatska u obvezi je primjenjivati Uredbu Vijeća (EZ) br. 428/2009 kojom se utvrđuje režim Zajednice za nadzor izvoza, prijenosa, posredovanja i provoza robe s dvojnomo namjenom. Zakonom o nadzoru robe s dvojnomo namjenom, koji je stupio na snagu danom pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji, osigurana je njena provedba. Zakonom su utvrđena nadležna tijela za izdavanje dozvole i provođenje nadzora, te kaznene odredbe za provedbu Uredbe Vijeća (EZ) br. 428/2009 i Zajedničke akcije Vijeća od 22. lipnja 2000. godine. Donošenjem navedenog Zakona nastupili su povoljniji uvjeti za hrvatske izvoznike jer je omogućena uporaba općih dozvola Europske unije, odnosno izvoz

poštivanje međunarodnih obveza.

određene robe na određene destinacije bez izdavanja pojedinačne izvozne dozvole. Uporabom općih dozvola povećava se konkurentnost industrije uz uspostavljanje jednakih uvjeta na razini Europske unije uz istovremeno osiguravanje visoke razine sigurnosti i

RASPRAVA O MODERNIZACIJI SUSTAVA IZVOZNE KONTROLE

Europska komisija je 28. rujna 2016. usvojila Prijedlog za modernizaciju sustava nadzora robe s dvojnomo namjenom. Europski parlament je na plenarnoj sjednici 17. siječnja 2018.g. velikom većinom glasova dao mandat za pregovore s

Vijećem. Prema usvojenim amandmanima Odbora INTA u EP-u, jasno je kako je nadzor nad izvozom opreme i tehnologije za kibernetički nadzor, a time i dimenzija zaštite ljudskih prava Europskom parlamentu od posebnog značaja.

Radna skupina za robu s dvojnomo namjenom je nakon dvije i pol godine rasprave u svibnju 2019. godine u Vijeću postigla kompromisni prijedlog koji je potvrđen na COREPER-u 5. lipnja 2019. Godine. Međutim, u kompromisnom prijedlogu nije prihvaćen zahtjev EP-a za uvođenjem autonomnog EU popisa za opremu i tehnologiju za kibernetički nadzor. Za vrijeme finskog predsjedanja Vijećem EU održano je osam tehničkih sastanaka i dva politička trijaloga s Europskim parlamentom. Iako je preliminarno dogovoreno oko polovine članaka, ostala su otvorena glavna sporna pitanja oko razine transparentnosti u objavi podataka o izvozu robe s dvojnomo namjenom te o EU autonomnoj listi za opremu i tehnologiju za kibernetički nadzor. Tijekom predsjedanja Republike Hrvatske Vijećem EU u prvoj polovini 2020. godine nastavit će se pregovori s Europskim parlamentom.

Dakle, jedan od najizazovnijih aspekata prijedloga Komisije jest niz izmjena i dopuna Uredbe Vijeća (EZ) br. 428/2009 čime bi se dala značajnija uloga zaštiti ljudskih prava i međunarodnom humanitarnom pravu u odnosu na sadašnju kontrolu, koja je više bazirana na neširenje oružja za masovno uništenje te se temelji na kontroli međunarodnih

režima o neproliferaciji oružja masovnog uništenja. Mnogi od ovih aspekata prijedloga široko su pozdravljeni od strane Europskog parlamenta i nevladinih udruga, koji od 2011. godine potiču pojačanu kontrolu EU u trgovini tehnologijom i opremom za kibernetički nadzor.

Međutim, ostale zainteresirane strane, posebice sektori industrije EU-a koji su pogođeni ovim izmjenama, upozorile su na potencijalne neželjene posljedice koje bi se stvorile uvođenjem novih unilateralnih kontrola. Naravno, ukoliko navedeni Prijedlog bude usvojen dovest će do značajnih promjena u samoj politici kontrole izvoza. Naime, iako se Prijedlogom unaprjeđuje postojeći sustav kontrole izvoza, prijenosa, brokeringa i provoza robe s dvojnomo kako bi se kroz modernizaciju i jačanje istog odgovorilo na nove sigurnosne izazove u pogledu širenja oružja za masovno uništenje, uključuje se i dimenzija zaštite ljudskih prava pri izvozu tehnologija koje mogu biti korištene u svrhu kršenja ljudskih prava. Krajem 2019. godine u Wassenaarskom aranžmanu proširena je izvozna kontrola nad opremom i tehnologijom za kibernetički nadzor.

Predlažu se i izmjene u cilju pojednostavljenja provedbe kontrola i smanjenja opterećenja za gospodarske subjekte na cijelom jedinstvenom tržištu.

Također, u Bruxellesu je 13. prosinca 2019. održan tradicionalni Forum o kontroli izvoza 2019. (Export Control Forum 2019). Forum je okupio stručnjake iz država članica EU-a i Europskog parlamenta, industrije, akademije i civilnog društva koji će učiti i razmjenjivati ideje o pitanjima vezanima uz kontrolu izvoza.

Forum je pružio priliku za pregled tekućih provedbi kontrole izvoza kao i najnovija razvijanja kako u EU tako i širom svijeta, kao i priliku za raspravu o budućnosti EU i šire međunarodne kontrole izvoza. Forum o izvoznjoj kontroli 2019. otvorili su predstavnici Komisije, predsjedništva i Europskog parlamenta koji su sazvali odabrane stručnjake, nakon čega je uslijedio otvoreni dijalog sa sudionicima na teme: Kontrola izvoza EU u 2019. godini, Planovi EU u 2020. godini, Pogled u budućnost: tehnologije u razvoju,

Zakonodovani postupak modernizacije kontrole izvoza EU. Cilj Foruma bila je razmjena informacija o provedbi izvozne kontrole na razini EU-a kao i rasprava o prijedlogu za modernizaciju kontrole izvoza u EU.

Preporuka Komisije (EU) 2019/1318 o Programu unutarnje usklađivanosti (PUU) za kontrole trgovine robom s dvojnomo namjenom u skladu s Uredbom Vijeća (EZ) br. 428/2009 objavljena je 30. srpnja 2019.

AŽURIRANI POPIS ROBE S DVOJNOM NAMJENOM

Temeljem Uredbe Vijeća (EZ) br. 428/2009, donesen je novi Popis robe dvojne namjene: Delegirana uredba Komisije (EU) 2019/2199 od 17. listopada 2019. o izmjeni Uredbe Vijeća (EZ) br. 428/2009 o uspostavljanju režima Zajednice za kontrolu izvoza, prijenosa, brokeringa i provoza robe s dvojnomo namjenom

Glavne izmjene na kontrolnom popisu EU-a za 2019. rezultat su promjena dogovorenih u Wassenaarskom aranžmanu i manjih promjena koje je uveo Režim kontrole raketne tehnologije (MTCR).

Među izmjenama su:

- Obavijest o prestanku kontrole za “pjene otvorenih ćelija” materijal posebno projektirane za apsorpciju elektromagnetskog zračenja (1C001)
- Sustavi za mjerenje bez kontakta kod kojih je „razlučivost” 0,2 µm ili manja (bolja) unutar ,područja mjerenja’ (2B006.b.1)
- “Drugi” diskretni mikrovalni tranzistor (3A001.b.3.f)
- Unos za generatore signala s određenom “pojasnom širinom radijske frekvencije” (3A002.d.5)

- Softver” posebno namijenjen za ponovno uspostavljanje normalnog rada mikroračunala, „mikroprocesorskih mikrosklopova” ili „mikroračunalnih mikrosklopova” unutar 1 ms nakon ometanja elektromagnetskim impulsom (EMP) ili elektrostatičkim pražnjenjem (ESD), bez prekida rada (3D005)
- Obavijest o prestanku kontrole za stavke “informacijske sigurnosti” posebno izrađene za “povezanu primjenu civilne industrije” (5A002)
- „Laseri”, odnosi se na lasere koji imaju 'jednostruki transverzalni mod' te na „lasere” koji imaju 'višestruki transverzalni mod' (6A005)
- Maske i mrežice posebno oblikovane za optičke senzore (6B002)
- „zrakoplov” posebno oblikovan ili preinačen da bude platforma za lansiranje u zrak za vozila za lansiranje svemirskih letjelica. (9A004.g)

Nekoliko izmjena kontrolnih brojeva uključuje:

- „Numerički kontrolirani” strojni alati, upravljački mehanizmi i pribor za njih, posebno projektirani za blanjanje, dotjerivanje, brušenje ili oštrenje zakaljenih ($R_c = 40$ ili više) grebena, spiralnih i dvostruko spiralnih prijenosnih mehanizama (2B003)
- Digitalno-analogni (D/A) pretvarači kako bi se izbjeglo preklapanje kontrola (3A001.a.5.b)
- Višeslojna kontrola maske s fazno pomaknutim slojem (3B001.h)
- Token za kriptografsku aktivaciju, uključujući tehničku napomenu za lokalnu definiciju „tokena za kriptografsku aktivaciju” (5A002)
- Hidrofoni oblikovani za rad na dubinama većima od 1 000 m (6A001.a.2.a.6)
- Podvodne ronilice bez posade (8A001.c)

- Impulsni mlazni ili detonacijski motori, koji se mogu upotrebljavati u „projektilima” ili bespilotnim zračnim letjelicama (9A111)

Delegirana uredba Komisije (EU 2019/2199) stupila je na snagu 31. prosinca 2019. godine. O izmjenama u novom Popisu robe s dvojnomo namjenom više na: https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2019/october/tradoc_158392.pdf

SURADNJA NA PODRUČJU IZVOZNE KONTROLE

MEĐUNARODNA SURADNJA

Republika Hrvatska je već dugi niz godina aktivni sudionik u međunarodnoj zajednici neproliferacije oružja za masovno uništenje, te je i sama sudjelovala kao organizator značajnih događaja vezanih za to važno pitanje. Bilo je zanimljivo pratiti put Hrvatske, koja se od korisnice raznih programa pomoći razvila u davateljicu tih istih programa te je postala značajan akter u pružanju tehničke pomoći u području neproliferacije, pogotovo za zemlje susjedstva.

Tijekom 2019. godine Republika Hrvatska je nastavila sudjelovati u međunarodnim projektima u području nadzora robe s dvojnog namjenom. Najveći dio angažmana odnosio se na sudjelovanje u projektima Europske unije na kojima su hrvatski službenici kao stručnjaci u području nadzora robe s dvojnog namjenom uključeni kroz programe pomoći Europske unije trećim zemljama u jačanju zakonodavstva i administrativnih kapaciteta – EU P2P (Export Control Outreach Programme).

Aktivnosti projekta su usmjerene na odabrane treće zemlje, koje su u procesu uspostavljanja ili poboljšavanja sustava nadzora robe s dvojnog namjenom. U tom smislu značajan je doprinos Republike Hrvatske zemljama susjedstva, koje temeljem hrvatskog iskustva unaprjeđuju vlastiti sustav nadzora robe s dvojnog namjenom, a što će im svakako pomoći na putu euroatlantskih integracija kao i na putu prema članstvu u međunarodnim režimima koji se odnose na neproliferaciju strateške robe. Nezaobilazna je i dugogodišnja suradnja s Vladom Sjedinjenih Američkih Država putem u okviru Programa za kontrolu izvoza i sigurnosti granica Ministarstva vanjskih poslova SAD-a (EXBS – The

Export Control and Related Border Security) koji aktivno pridonosi razvoju Programa unutarnje usklađenosti (ICP – Internal Compliance Program) kao web alata, ali i organizaciji seminara i radionica.

Tako su tijekom 2019.g. u Zagrebu održana dvije regionalne radionice u organizaciji EXBS-a State Departmenta i Ministarstva vanjskih i europskih poslova RH. Prvo je u travnju 2019. održana Regionalna radionica o bazi podataka Wisconsin Risk Report namijenjena državnim službenicima iz zemalja jugoistočne Europe nadležnima za provedbu izvozne kontrole. Wisconsin Risk report je baza podataka s detaljnim informacijama o preko pet tisuća tvrtki, državnih tijela i pojedinaca povezanih sa širenjem nuklearnog, kemijskog i biološkog oružja, projektila i visoko razvijene vojne tehnologije. Nakon toga je u svibnju 2019.g. održan Regionalni seminar o sveobuhvatnim („catch-all“) kontrolama na kojemu su sudjelovali službenici nadležni za provedbu izvozne kontrole iz Albanije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Kosova, Sjeverne Makedonije i Srbije. Tijekom dvodnevnog seminara, sudionici su se upoznali s mogućnostima i načinima provedbe sveobuhvatnih kontrola u interaktivnim vježbama sa stručnjacima iz SAD-a, Hrvatske, Mađarske i Velike Britanije.

Republika Hrvatska će i dalje nastaviti aktivno sudjelovati na međunarodnom planu u kontekstu neproliferacije robe s dvojnog namjenom kako bi kroz zajedničke napore, u okviru međunarodne suradnje, pridonosila naporima međunarodne zajednice te išla ukorak s današnjim razvojem i novim sigurnosnim rizicima, a što je uvjetovano brzim tehnološkim i znanstvenim dostignućima, kao i promjenama u trgovinskim odnosima i ekonomskim procesima.

SURADNJA S INDUSTRIJOM

Važna zadaća u području izvozne kontrole, ali i provedbi Nacionalne strategije i Akcijskog plana za suzbijanje širenja oružja za masovno uništenje, je podizanje svijesti industrije, odnosno gospodarskog sektora o važnosti poslovanja sukladno zakonskoj regulativi naglašavajući činjenicu kako je to u interesu države, ali i u interesu same tvrtke. Bez obzira koliko kvalitetne propise u području izvozne kontrole država imala dosadašnja praksa je pokazala kako bez bliske i dobre suradnje s industrijom nije moguće provoditi učinkovitu izvoznu kontrolu.

U tom smislu, Ministarstvo vanjskih i europskih poslova održava redovite kontakte s industrijom, koji uključuju različite vrste pomoći tvrtkama koje izvoze svoje proizvode. Najznačajniji oblik suradnje provodi se kroz održavanje specijaliziranih seminara i radionica, te kroz kontinuiranu edukaciju i informiranje o svim zakonskim novinama. Valja napomenuti kako je otvorena posebna e-mail adresa kontrola.izvoza@mvep.hr za redovite kontakte s industrijom, kako bi tvrtke što brže dobile traženu informaciju. Ministarstvo vanjskih i europskih poslova pomaže tvrtkama u tumačenju propisa, posebno sankcija kod ugovaranja novih poslova, kako bi se spriječilo kršenje međunarodnih sankcija te poslovalo u skladu sa propisima o kontroli izvoza robe s dvojnomo namjenom.

PROGRAM UNUTARNJE USKLAĐENOSTI

Program unutarnje usklađenosti (PUU) predstavljen tvrtkama početkom 2010. godine, te je u srpnju 2011. godine proširen dijelom koji se odnosi na otpremnike. Hrvatska inačica Programa unutarnje usklađenosti (PUU) postavljena je na web stranice Ministarstva vanjskih i europskih poslova - <https://icp-cro.mvep.hr/>. Sadrži jednostavne korake i elemente koji objašnjavaju što je PUU, te zašto i kako se koristi.

Program unutarnje usklađenosti je naročito je koristan za male tvrtke jer na taj način ne moraju ulagati sredstva za izradu vlastitog Programa. U većini zemalja primjena PUU-a još uvijek je na dobrovoljnoj bazi i nije obvezna za izdavanje individualnih dozvola. Međutim, primjena programa obvezna je samo za određene povlaštene dozvole, kao što je globalna dozvola te stoga velike kompanije, koje se bave proizvodnjom ili trgovinom strateške robe, imaju uspostavljen takav Program.

U okviru Koordinacijske skupine za robu s dvojnou namjenom, kojom predsjedava Europska komisija, osnovana je Tehnička skupina za izradu smjernica za Program unutarnje usklađenosti. Ministarstvo vanjskih i europskih poslova aktivno je sudjelovalo u radu navedene Tehničke skupine s obzirom na dosadašnje iskustvo u pomoći tvrtkama u primjeni Programa unutarnje usklađenosti.

Europska komisija je 30. srpnja. 2019. usvojila preporuku o EU smjernicama o Programu unutarnje usklađenosti (SL L 205/15). Smjernice se ne bi trebale smatrati iscrpnim popisom, nego bi se njihovi elementi trebali smatrati okosnicama za prilagođeni program unutarnje usklađenosti društva. Glavni cilj im je pružanje pomoći u pogledu najprikladnijih postupaka za postizanje usklađenosti sa zakonima i propisima EU-a te nacionalnim zakonima i propisima o kontroli trgovine robom s dvojnou namjenom.

EU smjernice sadrže 7 elemenata koji su od ključne važnosti za učinkovit program unutarnje usklađenosti za kontrolu trgovine s dvojnou namjenom:

GODIŠNJE IZVJEŠĆE U 2019. GODINI

- 1) Predanost visokog rukovodstva postizanju usklađenosti
- 2) Organizacijska struktura, odgovornosti i resursi
- 3) Edukacija i podizanje svijesti
- 4) Proces provjere transakcija i procedure
- 5) Pregled izvršenja, provjere, izvješćivanja i korektivne mjere
- 6) Vođenje evidencije i dokumentacija
- 7) Fizička i informatička sigurnost

U suradnji sa EXBS-om, Ministarstvo vanjskih i europskih poslova prilagodilo je US ICP europskim i hrvatskim propisima te je instaliran na web stranici gospodarske diplomacije - <http://gd.mvep.hr/hr/kontrola-izvoza/> u rubrici 'Program unutarnje usklađenosti'.

EU smjernice također sadrže i korisna pitanja za tvrtke nakon što implementiraju Program unutarnje usklađenosti i tzv. „red flags“ vezano za sumnjive upite.

MEĐUNARODNI UGOVORI I REŽIMI

Sustav izvozne kontrole bazira se na obvezama i smjernicama proisteklim iz međunarodnih ugovora i režima izvozne kontrole kao i odgovarajućim konvencijama i sporazumima. Osnovna zadaća međunarodnih pravnih instrumenata i režima u segmentu kontrole izvoza jeste nadzor osjetljive robe i tehnologije čime zauzimaju posebno važnu ulogu u borbi protiv terorizma i sprječavanju širenja oružja za masovno uništenje.

Republika Hrvatska poštuje sve obveze proistekle iz međunarodnih ugovora i režima izvozne kontrole kao i odgovarajućih konvencija i sporazuma koji se odnose na neširenje oružja za masovno uništenje i konvencionalnog oružja. Spomenut ćemo samo najvažnije:

- Rezolucija Vijeća sigurnosti 1540
- Ugovor o neširenju nuklearnog oružja (NPT)
- Konvencija o zabrani razvijanja, proizvodnje, gomilanja i korištenja kemijskog naoružanja i njegovu uništenju (CWC)
- Konvencija o zabrani razvijanja, proizvodnje i skladištenja bakteriološkog (biološkog) i toksičkog oružja i o njihovu uništenju (BTWC)

Donošenjem Zakona o izvozu robe s dvojnomo namjenom, ispunjena je obveza propisana Rezolucijom Vijeća sigurnosti 1540 iz 2004.g. kojom se sve članice UN-a dužne izraditi zakonsku regulativu za sprječavanje širenja nuklearnog, kemijskog i biološkog oružja. S istim ciljem, Republika Hrvatska je sudionica sljedećih međunarodnih aranžmana i režima:

- **Wassenaar aranžman (Wassenaar Arrangement - WA)¹** – cilj ovog aranžmana je poticanje transparentnosti i veće odgovornosti u prijenosu robe i tehnologije za konvencionalno oružje i robu s dvojnog namjenom, te održavanje dogovorenog kontrolnog popisa vojne robe i robe s dvojnog namjenom. Republika Hrvatska sudionica je WA od lipnja 2005. godine.

Wassenaar aranžman (WA) održao je 25. Plenarnu sjednicu u 5. prosinca 2019.g. u svojem sjedištu u Beču. Tokom cijele 2019. godine sudionice WA nastavile su surađivati kako bi osigurale efektanu kontrolu te otkrivanje i sprječavanje neželjenog izvoza. Također je nastavljen sveobuhvatni i sustavni pregled kontrolnog popisa WA kako bi se osigurala njihova trajna relevantnost te je nastavljen rad na daljnjem poboljšanju kontrolnog popisa WA, kako bi bio razumljiv i prihvatljiv kako za nadležna tijela za izdavanje dozvola tako i za izvoznike.

Značajna pozornost ponovo je bila posvećena održavanju mira, napretku tehnologija i trendovima na tržištu. Jedan od prioriteta se odnosio na „outreach“ aktivnosti prema zemljama nečlanicama i poticanju dobrovoljnog pridržavanja standardima WA-a.

Sudionice Wassenaarskog aranžmana (WA) u 2019. godini su proširili izvoznju kontrolu na više područja, i to na, softver za kibernetički nadzor, komunikacijske monitor centre, podorbitalne zrakoplovne vozila, hibridne alatne strojevi, litografsku opremu i tehnologija; te su dodatno razjasnili postojeće kontrole u pogledu balističke zaštite, optičkih senzora; kugličnih ležajeva i anorganskih vlaknastih i filamentnih materijala; i komercijalnih komponenti s ugrađenom kriptografijom. koje se nalaze na popisu robe s dvojnog

¹ Sudionice WA-a su: Argentina, Australija, Austrija, Belgija, Bugarska, Kanada, Hrvatska, Češka Republika, Danska, Estonija, Finska, Francuska, Njemačka, Grčka, Mađarska, Indija, Irska, Italija, Japan, Latvija, Litva, Luksemburg, Malta, Meksiko, Nizozemska, Novi Zeland, Norveška, Poljska, Portugal, Republika Koreja, Rumunjska, Ruska Federacija, Slovačka, Slovenija, Južna Afrika, Španjolska, Švedska, Švicarska, Turska, Ukrajina, Ujedinjeno Kraljevstvo, Sjedinjene Američke Države

namjenom, kao i modifikacije postojećih kontrola za zračno-kozmički prostor i pogonske sisteme koji se nalaze na popisu robe s dvojnomo namjenom.

- **Grupa nuklearnih dobavljača (Nuclear Suppliers Group – NSG)²** – cilj joj je stvoriti multilateralnu kontrolu nad izvozom robe s dvojnomo namjenom koje se mogu koristiti u izradi nuklearnog oružja, te održavanje kontrolnog popisa. Republika Hrvatska sudionica je NSG-a od lipnja 2005. godine.

Grupa nuklearnih dobavljača održala 29. Plenarnu sjednicu u lipnju 2019. u Astani, Kazahstan. Članice su izrazile snažnu podršku potpunoj i učinkovitoj provedbi NPT-a kao temelja međunarodnog sustava neproliferacije nuklearnih materijala. Također, članice su podržale tekuće diplomatske procese i napore za postizanjem potpune denuklearizacije i trajnog mira na Korejskom poluotoku, te su potvrdile svoju posvećenost punoj i sveobuhvatnoj provedbi rezolucija 2371(2017), 2375(2017), 2397(2017) kao i prethodnih relevantnih rezolucija UNSC-a, koje između ostalog, iznova potvrđuju da Demokratska Narodna Republika Koreja (DPRK) treba odmah, kompletno, provjerljivo i nepovratno napustiti svo nuklearno oružje i postojeće nuklearne programe u cijelosti. U okviru mandata NSG-a, članice su primijetile da je isporuka svih predmeta koje kontrolira NSG u DPRK zabranjena u skladu s gore spomenutim odlukama.

² Sudionice NSG-a su: Argentina, Australija, Austrija, Bjelorusija, Belgija, Brazil, Bugarska, Kanada, Kina, Hrvatska, Cipar, Češka Republika, Danska, Estonija, Finska, Francuska, Njemačka, Grčka, Mađarska, Island, Irska, Italija, Japan, Kazahstan, Latvija, Litva, Luksemburg, Malta, Meksiko, Nizozemska, Novi Zeland, Norveška, Poljska, Portugal, Rumunjska, Republika Koreja, Ruska Federacija, Srbija, Slovačka, Slovenija, Južna Afrika, Španjolska, Švedska, Švicarska, Turska, Ukrajina, Ujedinjeno Kraljevstvo, Sjedinjene Američke Države

ZANGGER COMMITTEE

- **Zanggerova komisija (Zangger Committee - ZC)** – cilj je sprječavanje preusmjerenja izvezenih nuklearnih materijala za civilne svrhe u proizvodnju nuklearnog oružja ili drugih nuklearnih eksplozivnih naprava. Republika Hrvatska sudionica je Zanggerove komisije od lipnja 2006. godine.

The Australia Group

- **Australska skupina (The Australia Group - AG)³** – ima za cilj svesti rizik od širenja agensa za kemijski i biološki rat na najmanju moguću mjeru, održavanje dogovorenog kontrolnog popisa prekursora kemijskog oružja, robe s dvojnog namjenom ključnoj u proizvodnji agensa za kemijski i biološki rat, bioloških agensa i biljnih i životinjskih patogena. Republika Hrvatska je sudionica AG od travnja 2007. godine.

Na kraju 34. Plenarne sjednice održane u lipnju 2019., sudionici Australske skupine ponovno su potvrdili svoju posvećenost jačanju napora za suzbijanje širenja kemijskog i biološkog oružja. Među mjerama koje je članice dogovorile na 34. zasjedanju bilo je i povećanje napora u želji sprječavanja potencijalnog širenja kemijskog i biološkog oružja povećanjem svijesti o novim tehnologijama u razvoju i potencijalnom iskorištavanju znanstvenih dostignuća koja bi se mogla koristiti za proizvodnju i isporuku kemijskog i biološkog oružja.

³ Sudionice AG-e su: Argentina, Australija, Austrija, Belgija, Bugarska, Kanada, Hrvatska, Češka Republika, Danska, Estonija, Europska Unija, Finska, Francuska, Njemačka, Grčka, Mađarska, Island, Indija, Irska, Italija, Japan, Latvija, Litva, Luksemburg, Malta, Meksiko, Nizozemska, Novi Zeland, Norveška, Poljska, Portugal, Cipar, Republika Koreja, Turska, Rumunjska, Slovačka, Slovenija, Španjolska, Švedska, Švicarska, Ukrajina, Ujedinjeno Kraljevstvo, Sjedinjene Američke Države

Preuzeta je i nova obaveza o suradnji sa zemljama koje nisu članovi AG-a te razmjena iskustva u provođenju izvoznih kontrola, informacija, rezultata istrage i operativnih aktivnosti. Povećana je i komunikacija prema nečlanicama te su nastavljeni naponi poticanja svih država na provedbi snažne izvozne kontrole i usvajanju kontrole izvoza Australske skupine kao najbolje međunarodne prakse.

Republika Hrvatska još uvijek nije sudionica **Režima kontrole raketne tehnologije (Missile Technology Control Regime – MTCR)**⁴ koji ima za cilj ograničiti širenje projektila i tehnologije za proizvodnju projektila, te održavanje kontrolnog popisa robe s vojnom i dvojnomo namjenom.

Prednosti uvođenja sustava kontrole izvoza robe s dvojnomo namjenom su u strateškim razlozima i javnoj sigurnosti, ali i potencijalnoj gospodarskoj koristi. Sustav kontrole izvoza robe s dvojnomo namjenom ima gospodarsku korist jer proširuje mogućnosti za globalnu trgovinu, omogućuje uvoz robe i tehnologije čiji izvoz kontrolira zemlja izvoznik, čime olakšava strana ulaganja, potiče otvaranje radnih mjesta kao rezultat stranog ulaganja i uvezenih tehnologija, te može povećati izvoz poticanjem proizvodnje, koja zadovoljava međunarodne standarde.

⁴ Sudionice MTCR-a SU: Argentina, Australija, Austrija, Belgija, Bugarska, Brazil, Kanada, Češka Republika, Danska, Finska, Francuska, Njemačka, Grčka, Mađarska, Island, Indija, Irska, Italija, Japan, Luksemburg, Nizozemska, Novi Zeland, Norveška, Poljska, Portugal, Republika Koreja, Ruska Federacija, Južna Afrika, Španjolska, Švedska, Švicarska, Turska, Ukrajina, Ujedinjeno Kraljevstvo, Sjedinjene Američke Države

KONTROLA IZVOZA ROBE S DVOJNOM NAMJENOM U RH

Kako bi se omogućila direktna primjena Uredbe Vijeća (EZ) br. 428/2009 u Republici Hrvatskoj donesen je Zakon o nadzoru robe s dvojnomo namjenom (NN 80/11 i 68/13). Zakonom o nadzoru robe s dvojnomo namjenom utvrđuju se uvjeti za nadzor robe s dvojnomo namjenom u dijelu u kojem ga propisi Europske unije ne uređuju ili su ovlastili države članice da ovo područje urede u svojim nacionalnim propisima. Zakonom se utvrđuju nadležna tijela za izdavanje dozvola, postupak izdavanja dozvola za izvoz robe s dvojnomo namjenom, prijenos unutar carinskog područja Europske unije, provoz, brokering, uvjeti za korištenje Opće izvozne dozvole Europske unije, te provođenje nadzora i kaznene odredbe.

Izvoz, kako je definirano Uredbom Vijeća (EZ) br. 428/2009, znači carinskim propisima uređen carinski postupak prema robi s dvojnomo namjenom, koja trajno ili privremeno napušta carinsko područje Republike Hrvatske i Europske unije, uključujući i ponovni izvoz takve robe. Izvoz znači i prijenos softvera ili tehnologije putem elektroničkih medija, uključujući putem telefaksa, telefona, elektroničke pošte ili bilo kojim drugim elektroničkim sredstvima na odredište izvan Europske unije; uključuje stavljanje na raspolaganje takvog softvera i tehnologije u elektroničkom obliku pravnim i fizičkim osobama i partnerstvima izvan Unije. Izvoz se također primjenjuje na usmeni prijenos tehnologije ako se tehnologija opisuje preko telefona.

Odgovornost za odlučivanje o individualnim, globalnim ili nacionalnim općim izvoznim dozvolama, o dozvolama za brokerske usluge, o dozvolama za pružanjem tehničke pomoći, o provozu robe s dvojnomo namjenom ili o dozvolama za prijenos unutar Unije robe s dvojnomo namjenom, navedene u Prilogu IV. Uredbe Vijeća (EZ) br. 428/2009, imaju države članice.

VRSTE DOZVOLA I POTVRDA

Ministarstvo vanjskih i europskih poslova na temelju Zakona o nadzoru robe s dvojnomo namjenom (NN 80/11 i 68/13), izdaje sljedeće dozvole i potvrde:

- individualnu izvoznu dozvolu,
- globalnu izvoznu dozvolu,
- dozvolu za prijenos unutar EU
- dozvolu za pružanje brokerskih usluga,
- dozvolu za pružanje tehničke pomoći,
- dozvolu za poseban provoz,
- međunarodnu uvoznu potvrdu.
- potvrdu o prijavi za korištenje opće izvozne dozvole Europske unije,

INDIVIDUALNA IZVOZNA DOZVOLA

Individualna izvozna dozvola je dozvola dodijeljena jednom određenom izvozniku za jednog krajnjeg korisnika ili primatelja u trećoj zemlji i koja obuhvaća jednu ili više roba s dvojnomo namjenom (čl.2 st.8 Uredba Vijeća (EZ) br. 428/2009). Individualna izvozna dozvola izdaje se i za privremeni izvoz (u slučajevima kad roba ide na popravak, sajam i sl.)

GLOBALNA IZVOZNA DOZVOLA

Globalna izvozna dozvola je dozvola dodijeljena jednom određenom izvozniku u odnosu na vrstu ili kategoriju robe s dvojnomo namjenom koja može vrijediti za izvoz jednom ili većem broju određenih krajnjih korisnika i/ili u jednoj ili više određenih trećih zemalja (čl.2 st.10 Uredbe Vijeća (EZ) br. 428/2009).

DOZVOLA ZA PRIJENOS UNUTAR EU

Primjenom Uredbe Vijeća (EZ) br. 428/2009 hrvatske tvrtke mogu slobodno prenositi gotovo svu robu s dvojnomo namjenom unutar carinskog područja Europske unije, odnosno bez dozvole. Dozvola je potrebna samo za robu s dvojnomo namjenom iz Priloga IV. Uredbe Vijeća (EZ) br. 428/2009, s obzirom da se radi o robi strateškog nadzora Unije.

DOZVOLA ZA PRUŽANJE BROKERSKIH USLUGA

Dozvola za pružanje brokerskih usluga potrebna je za pružanje brokerskih usluga za robu s dvojnomo namjenom u skladu sa člankom 5. stavkom 1. Uredbe Vijeća (EZ) br. 428/2009. Brokerske usluge definirane su člankom 2. Stavak 5. Uredbe Vijeća (EZ) br. 428/2009 te člankom 4. Zakona o nadzoru robe s dvojnomo namjenom (NN 80/11 i 68/13).

DOZVOLA ZA PRUŽANJE TEHNIČKE POMOĆI

Dozvola za pružanje tehničke pomoći je dozvola za tehničku pomoć koju pravne osobe, fizičke osobe - obrtnici sa sjedištem odnosno boravištem na teritoriju Republike Hrvatske ili fizičke osobe s prebivalištem u Republici Hrvatskoj pružaju izvan teritorija Europske unije te unutar carinskog područja Republike Hrvatske u skladu sa člankom 5., 6. i 7. Zakona o nadzoru robe s dvojnomo namjenom (NN 80/11 i 68/13).

DOZVOLA ZA POSEBAN PROVOZ

Dozvola za provoz može se nametnuti u slučajevima posebnog provoza robe s dvojnomo namjenom sukladno članku 10. Zakona o robi s dvojnomo namjenom (NN 80/11 i 68/13). Provoz je definiran člankom 7. Uredbe Vijeća (EZ) br. 428/2009.

MEĐUNARODNA UVOZNA POTVRDA

Međunarodna uvozna potvrda se izdaje ako ju država izvoznica robe s dvojnomo namjenom zahtijeva za izvoz određene robe sukladno članku 16. Zakona o robi s dvojnomo namjenom (NN 80/11 i 68/13).

POTVRDA O PRIJAVI ZA KORIŠTENJE OPĆE IZVOZNE DOZVOLE UNIJE

Opća izvozna dozvola Europske unije je izvozna dozvola za izvoz u određene države odredišta, koja je raspoloživa svim izvoznocima za svu robu iz Priloga I Uredbe Vijeća (EZ) br. 428/2009 osim one navedene u Dio 2. Priloga II Uredbe Vijeća (EZ) br. 428/2009.

Propisano je 6 općih izvoznih dozvola Europske unije:

1. EU001 – izvoz u Australiju, Kanadu, Japan, Novi Zeland, Norvešku, Švicarsku, uključujući Lihtenštajn, i Sjedinjene Američke Države,
2. EU002 - izvoz određene robe s dvojnomo namjenom iz kategorije 1., 2. i 3. u Argentinu, Island, Južnu Afriku, Južnu Koreju i Tursku,
3. EU003 - izvoz nakon popravka/zamjene,
4. EU004 - privremeni izvoz radi izložbe ili sajma,
5. EU005 - izvoz telekomunikacija,
6. EU006 - izvoz kemikalija.

Zakonom je propisano da Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, na prijedlog Povjerenstva za nadzor robe s dvojnomo namjenom, može ograničiti ili onemogućiti korištenje Opće izvozne dozvole Europske unije, u skladu s uredbama Vijeća, kojima se utvrđuje režim Unije za kontrolu izvoza, prijenosa, brokeringa i provoza robe s dvojnomo namjenom. Izvoznik je dužan 20 dana prije prvog korištenja Opće izvozne dozvole Europske unije prijaviti se Ministarstvu vanjskih i europskih poslova, koje će u roku od 10 dana izvozniku dostaviti potvrdu o prijavi.

POVJERENSTVO ZA NADZOR ROBE S DVOJNOM NAMJENOM

Člankom 12. Zakona o nadzoru robe s dvojnomo namjenom propisano je da Ministarstvo izdaje izvozne dozvole, dozvole za prijenos, dozvole za pružanje brokerskih usluga i tehničke pomoći, te dozvolu za poseban provoz robe s dvojnomo namjenom, na temelju prijedloga Povjerenstva za nadzor robe s dvojnomo namjenom.

Povjerenstvo imenuje ministar vanjskih i europskih poslova, a čine ga predstavnici ministarstava nadležnih za vanjske poslove, unutarnje poslove, obranu, carinu i gospodarstvo te ovisno o krajnjem korisniku i vrsti robe i predstavnici drugih tijela kao što su ministarstvo nadležno za telekomunikacije, zdravlje, poljoprivredu, za nuklearnu i radiološku sigurnost, sigurnosno obavještajna agencija, te gospodarska komora. Suglasnost za izdavanje dozvola daje se na temelju konsenzusa svih članova Povjerenstva.

Povjerenstvo sudjeluje i u verifikaciji programa unutarnje usklađenosti kod podnositelja zahtjeva, daje stručno mišljenje vezano uz pravilnu klasifikaciju robe s dvojnomo namjenom, razmjenjuje informacije važne za nadzor robe s dvojnomo namjenom, te sudjeluje kod nadzora robe s dvojnomo namjenom, kako bi se ocijenila sukladnost robe s podacima navedenim u zahtjevu.

Tijekom 2019. godine Povjerenstvo za nadzor robe s dvojnomo namjenom održalo je 15 sastanaka, na kojima se pojedinačno razmatrao svaki zahtjev.

POSTUPCI IZDAVANJA DOZVOLE

Zahtjev za izdavanje dozvole podnosi se Ministarstvu vanjskih i europskih poslova na obrascima, propisanim u Pravilniku o obrascima zahtjeva dozvola za robe s dvojnomo namjenom („Narodne novine“, br. 44/14 i 20/17) i u Pravilniku o obrascu zahtjeva za izdavanje međunarodne uvozne potvrde, potvrde o krajnjem korištenju i potvrde o primitku robe s dvojnomo namjenom („Narodne novine“, br. 44/14 i 20/17).

Izvozna dozvola izdaje se za svaki pojedinačni izvoz. Međutim, ovisno o vrsti robe s dvojnomo namjenom, vrsti i dugoročnosti izvoznih poslova, te ovisno o državi u koju se ta roba izvozi Ministarstvo može izdati izvozniku globalnu dozvolu za izvoz istovrsne robe, za jednu ili više država.

Ministarstvo odlučuje o zahtjevu za izdavanje izvozne dozvole u roku do 30 dana, odnosno 60 dana ako je potrebno izvršiti dodatne provjere (npr. provjera krajnjeg korisnika). Potrebno je napomenuti da su ovi rokovi iznimni, te da Ministarstvo u skladu s dosadašnjom praksom izdavanja dozvola, kod urednih i jasnih zahtjeva, dozvole izdaje u roku 15 dana.

Zakonom je propisan i sustav tzv. sveobuhvatne kontrole (catch-all) koja se ne temelji na kontrolnom popisu već na krajnjoj uporabi ili krajnjem korisniku. To znači da će izvozna dozvola, dozvola za pružanje brokerskih usluga ili tehničke pomoći biti potrebna i za robu koja nije navedena u Prilogu I. Uredbe Vijeća (EZ) br. 428/2009, ali je Ministarstvo vanjskih i europskih poslova obavijestilo izvoznika, odnosno pružatelja usluge, da bi roba mogla biti namijenjena proizvodnji i širenju kemijskog, biološkog ili nuklearnog oružja ili da je roba namijenjena zabranjenom krajnjem korisniku, odnosno državi prema kojoj se provode sankcije Vijeća sigurnosti UN-a, odnosno akcije na temelju odluke Organizacije za europsku sigurnost i suradnju (OESS) ili Europske unije. Također, ako izvoznik, odnosno pružatelj usluge, zna ili sumnja da je roba koju namjerava izvoziti, odnosno s kojom namjerava pružiti uslugu, nije namijenjena za navedenu krajnju uporabu ili navedenog krajnjeg korisnika, mora o tome obavijestiti Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, koje će odlučiti da li je za taj posao potrebna dozvola. Izvoz, odnosno pružanje brokerskih usluga ili tehničke pomoći može se izvršiti samo nakon što Ministarstvo odobri takav posao, ili odluči da takva dozvola nije potrebna. Ove odredbe primjenjuju se naročito na izvoz u države prema kojima su uvedene međunarodne mjere ograničavanja.

Već izdana izvozna dozvola može se ukinuti ako više ne postoje uvjeti na temelju kojih je bila izdana ili se može poništiti ako se utvrdi da je bila izdana na temelju netočnih i nepotpunih podataka, a podnositelj je znao ili je morao znati da su ti podaci netočni ili nepotpuni.

POPIS ROBE S DVOJNOM NAMJENOM

Prilog I. Uredbe Vijeća (EZ) br. 428/2009 s izmjenama, utvrđuje zajednički Popis robe s dvojnomo namjenom Europske unije, koji se primjenjuje i u Republici Hrvatskoj. Popis robe s dvojnomo namjenom sastoji se od popisa međunarodnih režima i to: Wassenaar aranžmana, Režima kontrole raketne tehnologije, Grupe nuklearnih dobavljača, Australske skupine i Konvencije o zabrani razvijanja, proizvodnje, gomilanja i korištenja kemijskog oružja i njegovu uništenju. Donošenjem Popisa koji je usklađen s državama članicama navedenih međunarodnih režima omogućuje se ista klasifikacija i postupak izdavanja izvoznih dozvola za robu s dvojnomo namjenom u različitim državama.

Popis robe s dvojnomo namjenom potrebno je redovito ažurirati u cilju potpune usklađenosti s međunarodnim obvezama, kako bi se jamčila transparentnost te održavala konkurentnost izvoznika. Radi lakšeg snalaženja i korištenja Priloga I. objavljuje se uvijek njegova konsolidirana verzija. Izmjenom Uredbe Vijeća (EZ) br. 428/2009 Europska komisija dobila je mandat za ažuriranje Popisa donošenjem delegiranih akata, u skladu s obvezama koje su države članice prihvatile kao članice međunarodnih režima, čime je omogućena redovita godišnja izmjena Popisa odnosno usklađenost za popisima dogovorenim u međunarodnim režimima za prethodnu godinu. Delegirana Uredba Komisije (EU) 2018/1922 donosi novi Popis robe s dvojnomo namjenom, a stupila je na snagu 15. prosinca 2018. Novi Popis uzima u obzir najnoviji napredak u polju tehnologije, istraživanja i inovacija, čime se osigurava transparentnost te balansiranje izvozno orijentirane trgovinske politike i kvalitetne izvozne kontrole.

Popis robe s dvojnomo namjenom podijeljen je u 10 kategorija:

Kategorija 0 - Nuklearni materijali, postrojenja i oprema

GODIŠNJE IZVJEŠĆE U 2019. GODINI

Kategorija 1 - Posebni materijali i srodna oprema

Kategorija 2 - Obrada materijala

Kategorija 3 - Elektronika

Kategorija 4 - Računala

Kategorija 5 - Telekomunikacije i "sigurnost informacija"

Kategorija 6 - Senzori i laseri

Kategorija 7 - Navigacija i avionika

Kategorija 8 - Pomorstvo

Kategorija 9 - Zračni i svemirski prostor i pogonski sustavi

Svaka od navedenih kategorija popisa podijeljena je na pet skupina koji određuju vrstu robe vezano uz namjenu, i to:

Skupina A - Sustavi, oprema i komponente

Skupina B - Oprema za ispitivanje, pregled i proizvodnju

Skupina C - Materijali

Skupina D - Računalni programi (Softver)

Skupina E - Tehnologija

Zadnja tri broja označavaju podrijetlo kontrole vezano za međunarodne režime:

000 - 099 - Wassenaar aranžman

GODIŠNJE IZVJEŠĆE U 2019. GODINI

100 -199 - MTCR - Režim kontrole raketne tehnologije

200 - 299 - NSG - Grupe za sprječavanje širenja nuklearnog oružja i materijala

300 - 399 - Australaska skupina

400 - 499 - CWC - Konvencija o zabrani kemijskog oružja

Određene države imaju i nacionalne kontrole koje su određene brojevima od 901 do 999. Republika Hrvatska nije uvela nacionalni kontrolni popis za izvoz robe s dvojnog namjenom.

Svaka skupina sadrži popis robe po točkama s detaljnim opisom robe. Pojedinačna točka robe označena je posebnom peteroznamenastom šifrom. Struktura šifre određuje namjenu uporabe robe i njenu vrstu, te podrijetlo vezano za međunarodne kontrolne režime. U peteroznamenastoj oznaci robe, pojedinačne oznake određuju slijedeće:

Prva oznaka - brojeva oznaka označava kategoriju robe u popisu (0-9),

Druga oznaka - skupina proizvoda (A-E),

Treća oznaka - brojeva oznaka označava izvor robe vezano za međunarodne kontrolne režime,

Četvrta i peta oznaka - brojeve oznake označavaju raspored robe u kategoriji i skupini.

Primjer: 2B122 - Centrifuge koje mogu prenositi ubrzanja iznad 100 g i koje imaju kontaktne prstene koji mogu prenositi električnu energiju i podatke o signalu.

Potrebno je napomenuti da ovaj način određivanja kategorije robe nije usklađen s kombiniranim sustavom Carinske tarife te je njegovo korištenje vrlo specifično.

Kako bi se olakšalo snalaženje u Popisu robe s dvojnomo namjenom uveden je Korelacijski popis tarifnih oznaka prema Integriranoj tarifi Europske unije (TARIC) koji je vezan na kontrolne oznake robe s dvojnomo namjenom prema Prilogu I. Delegirane uredbe (EU) 2019/2199.

REZULTATI KONTROLE IZVOZA U 2019. GODINI

Europska unija praksu razmjene informacija o izdanim i realiziranim dozvolama provodi od 2013. Podaci se razmjenjuju između država članica i Europske komisije kroz poseban informatički sustav DUEs, a agregirani podaci Europske unije javno se objavljuju u izvješću Vijeću i Europskom parlamentu.

Podaci govore uglavnom o izdanim dozvolama obzirom da mnoge države članice nemaju podataka o stvarnim izvozima koji su izvršeni po dozvolama, pogotovo u velikim državama članicama gdje brojka izdanih dozvola broji i nekoliko desetaka tisuća. Međutim, veliki se naponi ulažu da se, kad god je moguće, dostave podaci o stvarnom izvozu.

Podaci u Godišnjem izvješću Republike Hrvatske temelje se na evidenciji Ministarstva vanjskih i europskih poslova, polugodišnjim izvješćima Ministarstva financija – Carinske uprave i izvješćima izvoznika i pružatelja usluge nakon izvršenog posla, sukladno člancima 19. i 21. Zakona o nadzoru robe s dvojnomo namjenom.

Republika Hrvatska nije značajan proizvođač osjetljive robe i tehnologije s dvojnomo namjenom. Najviše se izvozi roba i tehnologija s dvojnomo namjenom iz kategorije 5 (Telekomunikacije i „sigurnost informacije“) te iz kategorije 2 (Obrada materijala).

Ministarstvo vanjskih i europskih poslova izdaje dozvole na temelju prijedloga Povjerenstva za nadzor robe s dvojnomo namjenom.

Prijenos robe s dvojnomo namjenom unutar Europske unije odvija se slobodno bez dozvole, osim za robu iz Priloga IV. Uredbe Vijeća (EZ) br. 428/2009, s izmjenama, koja se nalazi pod kontrolom EU-a. U 2019.g. nije izdana niti jedna dozvola za prijenos unutar EU za robu iz Priloga IV Uredbe Vijeća (EZ) br. 428/2009.

Prema članku 11. stavak 1., u slučaju da se roba nalazi u drugoj državi članici od one u kojoj je podnesen zahtjev za izdavanje dozvole, nadležno tijelo države članice kojoj je

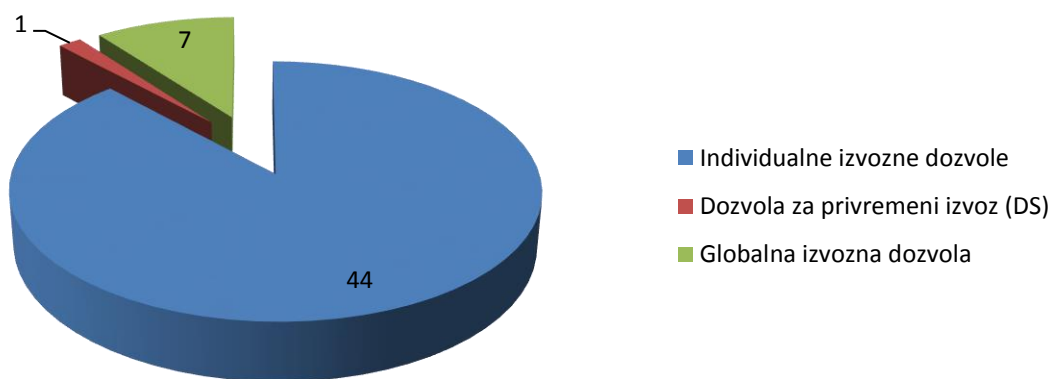
podnesen zahtjev za izdavanje dozvole mora se savjetovati s nadležnim tijelom države članice u kojoj se roba nalazi. Tako se Ministarstvo vanjskih i europskih poslova tijekom 2019.g. u šest navrata savjetovalo s drugom državom članicom u kojoj se nalazila roba za koju je izvoznik podnio zahtjev, a u jednom slučaju je druga država članica konzultirala nadležno tijelo RH jer se roba za koju je zatražena izvozna dozvola nalazila u Hrvatskoj.

Osim zahtjeva za izdavanje dozvola Ministarstvo vanjskih i europskih poslova odgovorilo je na 36 upita izvoznika, zaprimljenih elektroničkom poštom, u kojima se tražilo tumačenje mjera ograničavanja kao i razjašnjenja o tome je li se roba pojedinih izvoznika nalazi na Popisu robe s dvojnomo namjenom. U sastavljanju odgovora konzultirani su članovi Povjerenstva za nadzor robe s dvojnomo namjenom iz svoje nadležnosti. Na taj način izvoznicima je pružena informacija na temelju koje su tvrtke mogle procijeniti žele li započeti pregovore za određeni posao ili se javiti na određene javne natječaje kako kasnije ne bi snosili moguće troškove otkazivanja.

Tablica 1. prikazuje brojeve ukupno izdanih dozvola u 2019. godini. Ukupno su izdane 52 dozvole, od toga su 44 individualne (DI), uključujući 1 za privremeni izvoz (DS), 7 globalnih (DG). Nije bilo izdanih dozvola za prijenos unutar EU (DT) za robu u Prilogu IV Uredbe (EZ) br. 428/2009. U odnosu na prethodnu, 2018. godinu, kada je bilo izdano 60 dozvola, radi se o blagom smanjenju.

Tablica 1: Pregled ukupno izdanih dozvola u 2019.

Individualne izvozne dozvole (DI)	44
Individualna izvozna dozvola (za privremeni izvoz (DS))	1
Globalna izvozna dozvola	7
Ukupno	52

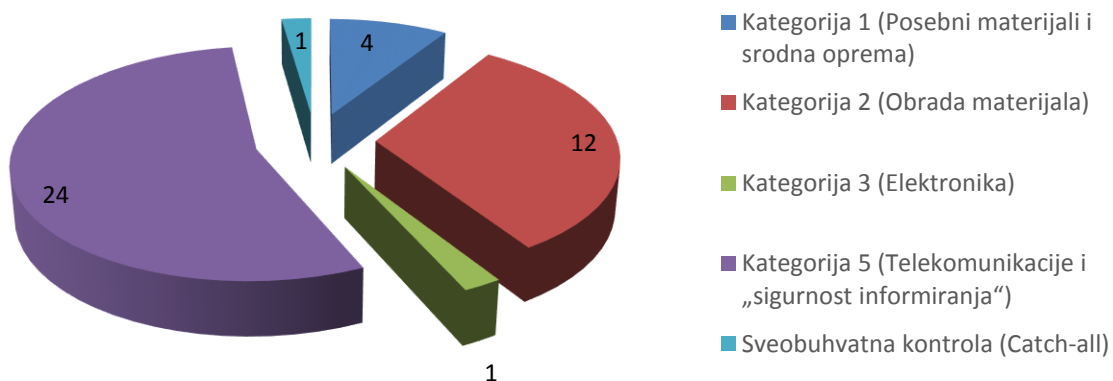

Grafika 1.: Pregled ukupno izdanih dozvola i potvrda u 2019.

Tablica 2. prikazuje da je najviše, i to 24, individualne dozvole izdano za robu iz kategorije 5 (Telekomunikacije i „sigurnost informacije“). Za kategoriju 2 (Obrada materijala) izdano je 12 dozvola što je upola manje od kategorije 5. Za kategoriju 1 (Posebni materijali i srodna oprema) izdane su 4 dozvole, a za kategoriju 3 (Elektronika) izdana je 1 dozvola. Također, izdana je i 1 dozvola za robu koja se ne nalazi na Popisu robe s dvojnomo namjenom, ali je bila obuhvaćena sustavom tzv. sveobuhvatne kontrole (catch-all) koja se odnosi na kontrolu krajnje namjene ili krajnjeg korisnika.

Tablica 2: Pregled izdanih individualnih izvoznih dozvola po kategorijama prema broju dozvola

Kategorija 1 (Posebni materijali i srodna oprema)	4
Kategorija 2 (Obrada materijala)	12
Kategorija 3 (Elektronika)	1
Kategorija 5 (Telekomunikacije i „sigurnost informiranja“)	24
Sveobuhvatna kontrola (Catch-all)	1
Ukupno	44

Grafika 2. Pregled izdanih individualnih dozvola po kategorijama prema broju dozvola

GODIŠNJE IZVJEŠĆE U 2019. GODINI

Ukupan iznos odobrenih i realiziranih izvoznih individualnih dozvola naveden je u Tablici 3. Iznos ukupno odobrene vrijednosti izdanih individualnih dozvola u 2019. iznosi 6.597.446,97 EUR, za razliku od 2018.g. kad je iznosio 9.568.613,50 EUR. Ukupno realizirana vrijednost individualnih izdanih dozvola u 2019. iznosi 2.735.010,06 EUR, dok je 2018. godine iznosila 4.417.644,80 EUR.

Najveća vrijednost odobrena je za izvoz robe obuhvaćene sveobuhvatnom kontrolom i to 4.720.000,00 EUR, ali je realizirana u iznosu od 1.446.000,00 EUR. Iza toga slijedi vrijednosti izvoza robe iz kategorije 2 (Obrada materijala) u iznosu od **1.266.123,91** EUR, od čega je realizirano **743.580,00**, što je smanjenje u odnosu na prethodnu godinu kad je odobren izvoz u vrijednosti od 2.932.012,00 EUR. Radi se uglavnom o izvozu alatnih strojeva u susjedne zemlje, za proizvodnju dijelova za automobilsku i medicinsku industriju. Izvoz robe iz kategorije 5 (Telekomunikacije i „sigurnost informacije“) u 2019. u odnosu na 2018. je smanjen, i to s 1.707.398,45 EUR na 550.670,32, a od toga je realizirano 484.777,32 EUR. U kategoriji 1 (Posebni materijali i srodna oprema) izdane su 4 dozvole u ukupnoj vrijednosti od 57.117,74 EUR koje su u potpunosti realizirane.

Globalne dozvole izdane u 2018. godini realizirane su 2019. u vrijednosti 926.098,60 EUR, dok su globalne dozvole izdane u 2019. godini realizirane u 2019. godini u vrijednosti 1.998.794,59 EUR.

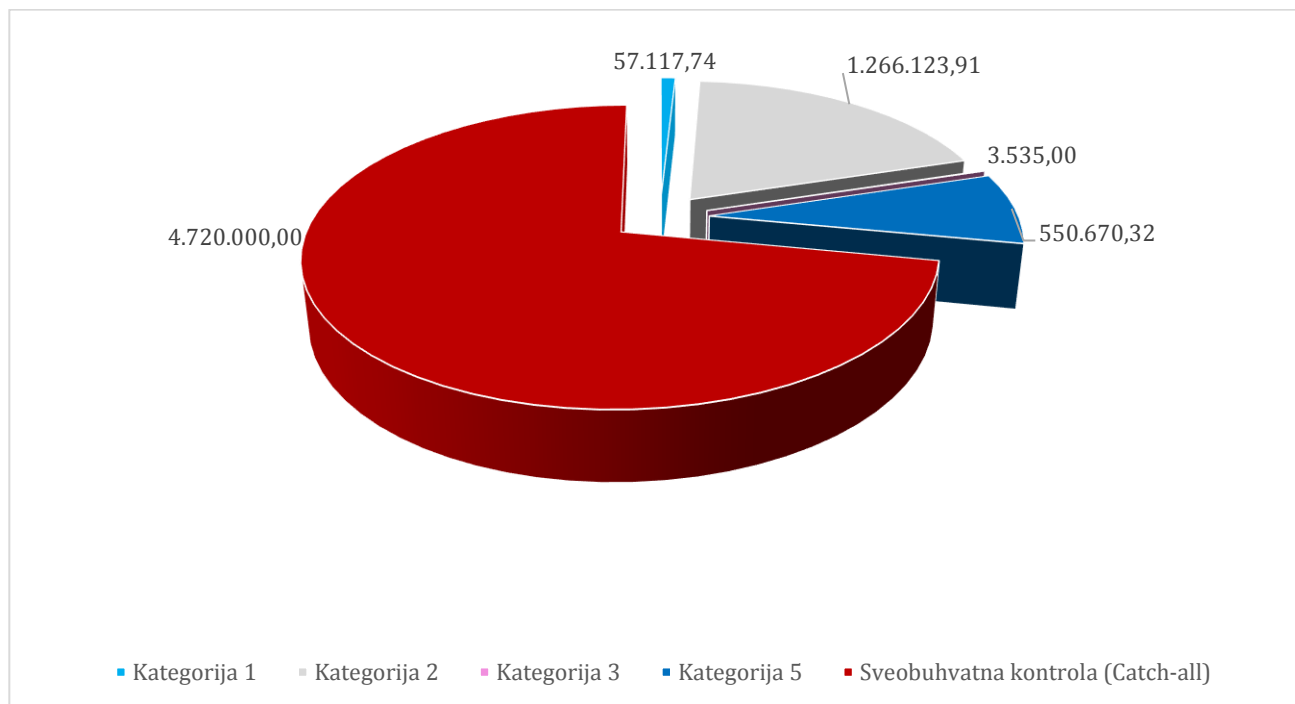
Ukupna vrijednost izvezene robe s dvojnomo namjenom u 2019.g. je 7.621.594,46 EUR što je smanjenje od 40,51% u odnosu na godinu ranije kad je vrijednost ukupnog izvoza iznosila 12.813.345,00 EUR.

Tablica 3: Pregled individualnih izdanih izvoznih dozvola po kategorijama prema vrijednosti

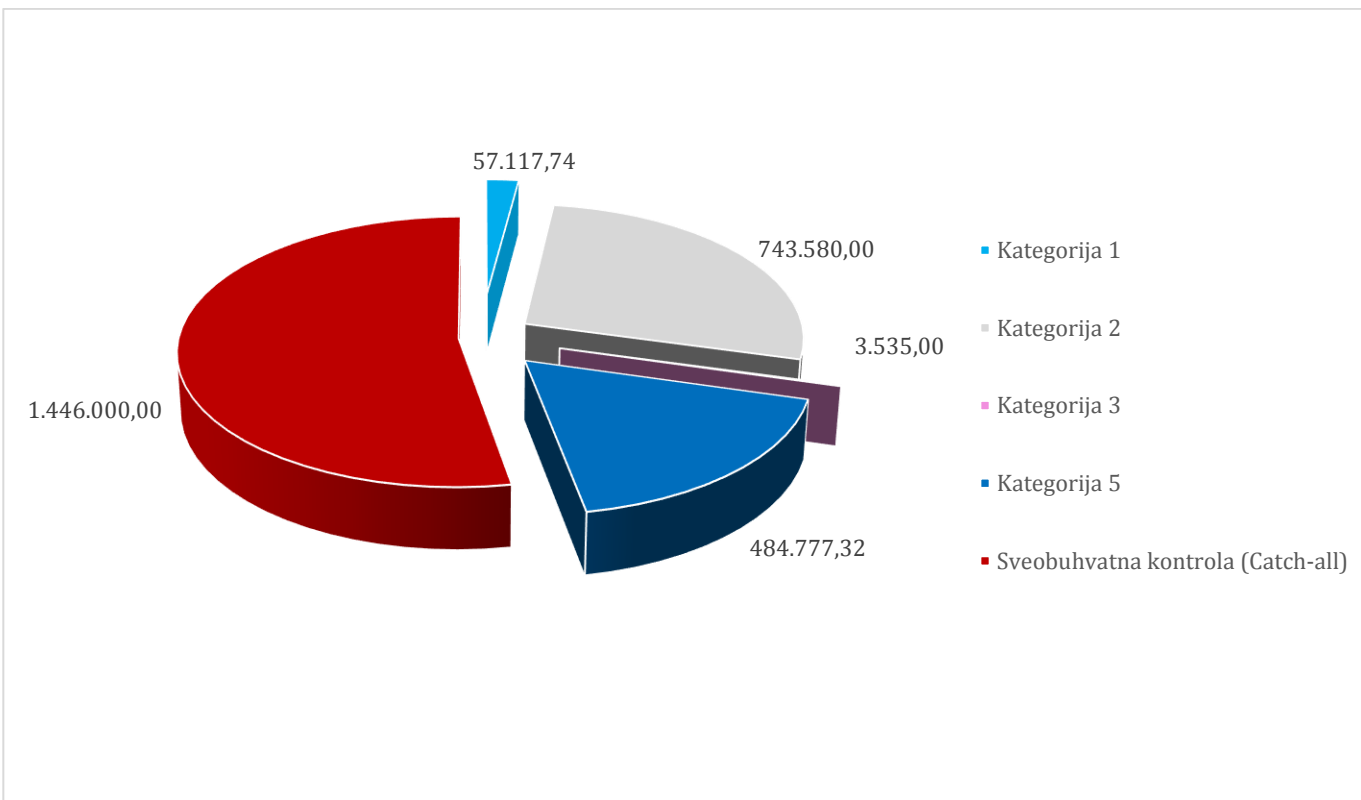
	Odobrena vrijednost (u EUR)	Realizirana vrijednost (u EUR)
Kategorija 1	57.117,74	57.117,74
Kategorija 2	1.266.123,91	743.580,00
Kategorija 3	3.535,00	3.535,00
Kategorija 5	550.670,32	484.777,32
Sveobuhvatna kontrola (Catch-all)	4.720.000,00	1.446.000,00
Ukupno	6.597.446,97	2.735.010,06

Izvor: Evidencija Ministarstva vanjskih i europskih poslova

Grafika 3.a: Pregled odobrenih individualnih izvoznih dozvola po kategorijama prema vrijednosti (odobrena vrijednost u EUR-ima)

Grafika 3.b: Pregled realiziranih individualnih izvoznih dozvola po kategorijama prema vrijednosti (vrijednost u EUR-ima)

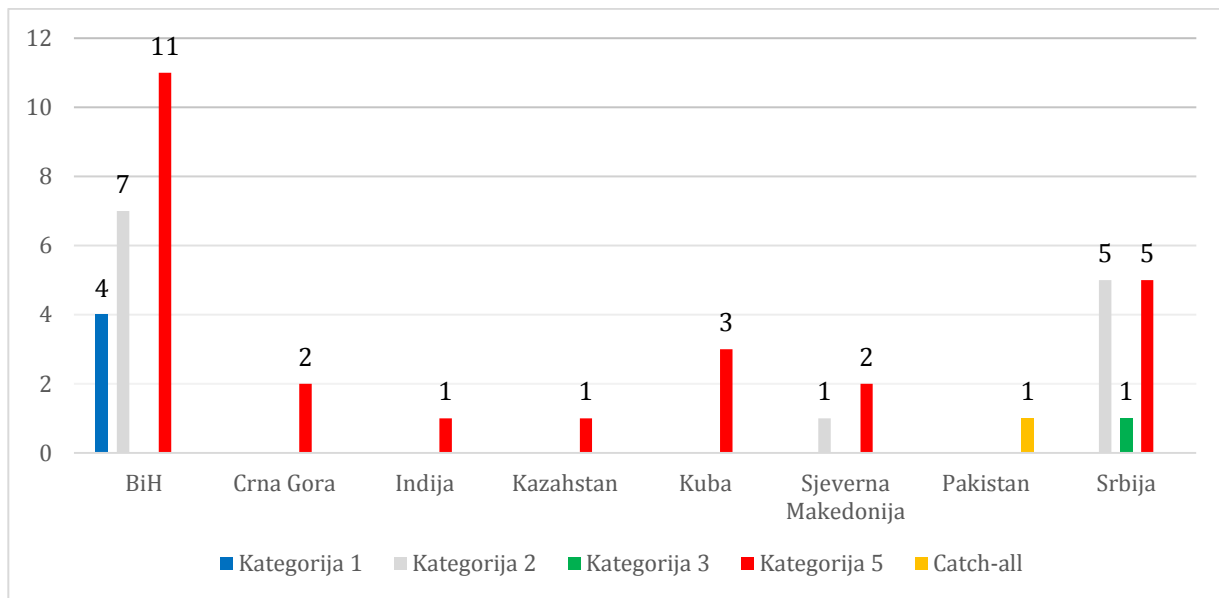
GODIŠNJE IZVJEŠĆE U 2019. GODINI

U Tablici 4. naveden je pregled izdanih individualnih izvoznih dozvola po kategorijama prema zemljama. Najveći broj dozvola izdan je za izvoz u **Bosnu i Hercegovinu** i to za robu s dvojnomo namjenom iz kategorije 5 (Telekomunikacije i „sigurnost informacije“), zatim iz kategorije 2 (Obrada materijala) i kategorije 1 (Posebni materijali i srodna oprema).

Tablica 4: Pregled individualnih izdanih izvoznih dozvola po kategorijama prema zemljama
(roba s Popisa robe s dvojnomo namjenom)

	Kategorija 1	Kategorija 2	Kategorija 3	Kategorija 5	Catch-all	
BiH	4	7	-	11	-	22
Crna Gora	-	-	-	2	-	2
Indija	-	-	-	1	-	1
Kazahstan	-	-	-	1	-	1
Kuba	-	-	-	3	-	3
Sjeverna Makedonija	-	1	-	2	-	3
Pakistan	-	-	-	-	1	1
Srbija	-	5	1	5	-	11
UKUPNO	4	13	1	25	1	44

Grafika 4.: Pregled individualnih izdanih izvoznih dozvola po kategorijama prema zemljama

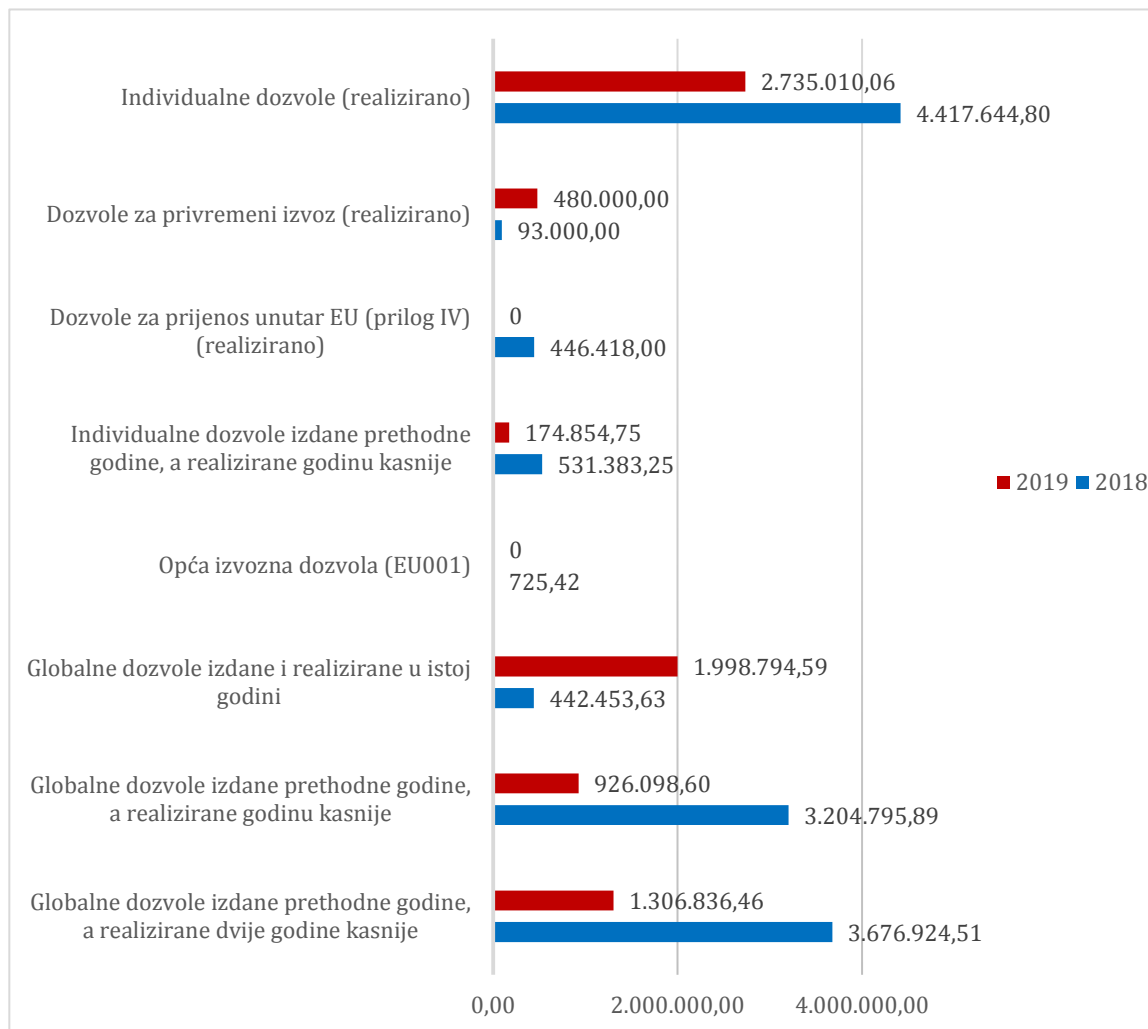
Tablica 5. daje usporedni prikaz realiziranih vrijednosti u 2018. i 2019. godini. Ukupna vrijednost realiziranog izvoza robe s dvojnog namjenom u 2019. godini iznosi 7.621.594,46 EUR.

GODIŠNJE IZVJEŠĆE U 2019. GODINI

Tablica 5: Realizirana vrijednost izvoza robe s dvojnomo namjenom u 2018. i 2019. u EUR-ima

Realizirana vrijednost robe s dvojnomo namjenom - EUR	2018.	2019.
Individualne izvozne dozvole(realizirano)	4.417.644,80	2.735.010,06
Individualne izvozne dozvole za (privremeni izvoz) (realizirano)	93.000,00	480.000,00
Dozvole za prijenos unutar EU (prilog IV) (realizirano)	446.418,00	0
Individualne dozvole izdane prethodne godine, a realizirane godinu kasnije	531.383,25	174.854,75
Opća izvozna dozvola (EU001)	725,42	0
Globalne izvozne dozvole izdane i realizirane u istoj godini	442.453,63	1.998.794,59
Globalne izvozne dozvole izdane prethodne godine, a realizirane godinu kasnije	3.204.795,89	926.098,60
Globalne izvozne dozvole izdane dvije godine ranije, a realizirane dvije godine kasnije	3.676.924,51	1.306.836,46
UKUPNO:	12.813.345,50	7.621.594,46

Grafika 5.: Izvoz robe s dvojnomo namjenom u 2018. i 2019.

Izvor: Evidencija Ministarstva vanjskih i europskih poslova

PRILOZI

Prilog 1: Individualne izvozne dozvole za izvoz robe s dvojnomo namjenom u 2019.

Prilog 2: Individualne izvozne dozvole za izvoz robe s dvojnomo namjenom izdane u 2018., a realizirane u 2019.

Prilog 3: Globalne izvozne dozvole za izvoz robe s dvojnomo namjenom izdane u 2019. i realizirane u 2019.

Prilog 4: Globalne izvozne dozvole za izvoz robe s dvojnomo namjenom izdane u 2017., a realizirane u 2019.

Prilog 5: Globalne izvozne dozvole za izvoz robe s dvojnomo namjenom izdane u 2018. godini, a realizirane u 2019.

Prilog 6: Izvozne dozvole izdane i realizirane u 2019. - ukupno

GODIŠNJE IZVJEŠĆE U 2019. GODINI

Prilog 1: Individualne izvozne dozvole za izvoz robe s dvojnomo namjenom u 2019.

ZEMLJA IZVOZA	BROJ DOZVOLA	VRSTA ROBE	KAT. ROBE S DVOJNOM NAMJENOM	ODOBRENA VRIJEDNOST U EUR	REALIZIRANA VRIJEDNOST U EUR
BOSNA I HERCEGOVINA	4	Posebni materijali i srodna oprema	kat. 1	57.117,74	57.117,74
BOSNA I HERCEGOVINA	7	Obrada materijala	kat. 2	655.060,00	655.060,00
BOSNA I HERCEGOVINA	11	Telekomunikacije i "sigurnost informacija"	kat. 5	240.273,89	238.273,89
UKUPNO	22			952.451,63	950.451,63
CRNA GORA	2	Telekomunikacije i "sigurnost informacija"	kat. 5	68.573,84	68.573,84
UKUPNO	2			68.573,84	68.573,84
KAZAHSTAN	1	Telekomunikacije i "sigurnost informacija"	kat 5.	100,00	100,00
UKUPNO	1			100,00	100,00
KUBA	3	Telekomunikacije i "sigurnost informacija"	kat.5	73.784,55	73.784,55
UKUPNO	3			73.784,55	73.784,55
PAKISTAN	1	Sveobuhvatna kontrola (catch-all)	Catch-all	4.720.000,00	1.446.000,00
UKUPNO	1			4.720.000,00	1.446.000,00
SJEVERNA MAKEDONIJA	1	Obrada materijala	kat.2	65.000,00	0,00
SJEVERNA MAKEDONIJA	2	Telekomunikacije i "sigurnost informacija"	kat.5	20.602,00	16.709,00
UKUPNO	3			85.602,00	16.709,00
SRBIJA	5	Obrada materijala	kat.2	334.063,91	88.520,00
SRBIJA	1	Elektronika	kat.3	3.535,00	3.535,00
SRBIJA	5	Telekomunikacije i "sigurnost informacija"	kat. 5	87.336,04	87.336,04
UKUPNO	11			424.934,95	182.926,04
UKUPNO	44			6.385.446,97	2.735.010,06

GODIŠNJE IZVJEŠĆE U 2019. GODINI

Prilog 2: Individualne izvozne dozvole za izvoz robe s dvojnomo namjenom izdane u 2018., a realizirane u 2019.

ZEMLJA IZVOZA	BROJ DOZVOLA	VRSTA ROBE	KATEGORIJA ROBE S DVOJNOM NAMJENOM	ODOBRENA VRIJEDNOST U EUR	REALIZIRANA VRIJEDNOST U EUR
BOSNA I HERCEGOVINA	2	Obrada materijala	kat.2	140.000,00	140.000,00
BOSNA I HERCEGOVINA	1	Telekomunikacije i "sigurnost informacija"	kat.5	7.000,00	7.000,00
UKUPNO	3			147.000,00	147.000,00
KUBA	1	Telekomunikacije i "sigurnost informacija"	kat.5	27.854,75	27.854,75
UKUPNO	1			27.854,75	27.854,75
UKUPNO	4			174.854,75	174.854,75

GODIŠNJE IZVJEŠĆE U 2019. GODINI

Prilog 3: Globalne izvozne dozvole za izvoz robe s dvojnomo namjenom izdane u 2019. i realizirane u 2019.

ZEMLJA IZVOZA	BROJ DOZVOLA	VRSTA ROBE	KATEGORIJA ROBE S DVOJNOM NAMJENOM	ODOBRENA VRIJEDNOST U EUR	REALIZIRANA VRIJEDNOST U EUR
BOSNA I HERCEGOVINA	2	Telekomunikacije i "sigurnost informacija"	kat.5	NEOGRANIČENO	1.602.676,27
UKUPNO	2			NEOGRANIČENO	1.602.676,27
BJELORUSIJA	1	Telekomunikacije i "sigurnost informacija"	kat.5	NEOGRANIČENO	3.615,51
UKUPNO	1			NEOGRANIČENO	3.615,51
KOSOVO	1	Telekomunikacije i "sigurnost informacija"	kat.5	NEOGRANIČENO	392.502,81
UKUPNO	1			NEOGRANIČENO	392.502,81
UKUPNO	4			NEOGRANIČENO	1.998.794,59

GODIŠNJE IZVJEŠĆE U 2019. GODINI

Prilog 4: Globalne izvozne dozvole za izvoz robe s dvojnomo namjenom izdane u 2017., a realizirane u 2019.

ZEMLJA IZVOZA	BROJ DOZVOLA	VRSTA ROBE	KATEGORIJA ROBE S DVOJNOM NAMJENOM	ODOBRENA VRIJEDNOST U EUR	REALIZIRANA VRIJEDNOST U EUR
BOSNA I HERCEGOVINA	4	Telekomunikacije i "sigurnost informacija"	kat.5	NEOGRANIČENO	768.943,73
UKUPNO	4			NEOGRANIČENO	768.943,73
CRNA GORA	1	Telekomunikacije i "sigurnost informacija"	kat.5	NEOGRANIČENO	367.294,99
UKUPNO	1			NEOGRANIČENO	367.294,99
KOSOVO	2	Telekomunikacije i "sigurnost informacija"	kat.5	NEOGRANIČENO	170.597,74
UKUPNO	2			NEOGRANIČENO	170.597,74
UKUPNO	7			NEOGRANIČENO	1.306.836,46

GODIŠNJE IZVJEŠĆE U 2019. GODINI

Prilog 5: Globalne izvozne dozvole za izvoz robe s dvojnomo namjenom izdane u 2018. godini, a realizirane u 2019.

ZEMLJA IZVOZA	BROJ DOZVOLA	VRSTA ROBE	KATEGORIJA ROBE S DVOJNOM NAMJENOM	ODOBRENA VRIJEDNOST U EUR	REALIZIRANA VRIJEDNOST U EUR
BJELORUSIJA	2	Telekomunikacije i "sigurnost informacija"	kat.5	NEOGRANIČENO	892.564,32
UKUPNO	2			NEOGRANIČENO	892.564,32
MOLDAVIJA	1	Telekomunikacije i "sigurnost informacija"	kat.5	NEOGRANIČENO	5.342,35
UKUPNO	1			NEOGRANIČENO	5.342,35
KOSOVO	1	Telekomunikacije i "sigurnost informacija"	kat.5	NEOGRANIČENO	28.191,93
UKUPNO	1			NEOGRANIČENO	28.191,93
UKUPNO	4			NEOGRANIČENO	926.098,60

GODIŠNJE IZVJEŠĆE U 2019. GODINI

Prilog 6: izvozne dozvole izdane i realizirane u 2019. – ukupno

R/Br	VRSTA DOZVOLE	BROJ IZDANIH DOZVOLA	IZDANO u 2019. u EUR	REALIZIRANO u 2019. u EUR
1	Individualne izvozne dozvole (DI)	44	6.385.446,97	2.735.010,06
2	Individualne izvozne dozvole (za privremeni izvoz, DS)	1	480.000,00	480.000,00
3	Globalne izvozne dozvole (DG)	7	NEOGRANIČENO	1.998.794,59
	UKUPNO IZDANIH DOZVOLA U 2019.g.	52		
6	Individualne izvozne dozvole (DI) - izdane u 2018. g. a realizirane u 2019.g.	4	174.854,75	174.854,75
7	Globalne izvozne dozvole (DG) - izdane u 2018.g. a realizirane u 2019.g.	4	NEOGRANIČENO	926.098,60
8	Globalne izvozne dozvole (DG) - izdane u 2017.g. a realizirane u 2019.g.	3	NEOGRANIČENO	1.306.836,46
	UKUPNO REALIZIRANO U 2019. godini u €			7.621.594,46